

تورک یوردی

ناشری : تورک یوردی .

مدیری : آق جورہ اوغلی یوسف .

۵ آشرین اول ۱۳۲۸

یل ۱

صافی ۲۴

①

اجتماع و سياست

اسلام قاديئلرى

ظن ايدىيورم كه زمانم زده اخلاق و آداب اسلاميه نك مملكتتمز قدر انحطاطه اوغرا دىنى بر ير بولنه ماز. محيطم زده كى بوسقوط اليم يالكز انحطاطدن عبارت قالسه يدى، ينه دومن آله بولنه جق و او كا چاره ساز اولمق ايچون جدى، فعال متشبثلر تشبثلر نده دهاز ياده جرأت و شجاعت كوستره جك ايدى. فقط سقوط انحطاطدن عبارت دكلدر. بوسقوطك عكسى جهتنده برده ترقى كور و ايور. مثلا اسلامده باطل عد اولمق لازم اولان شى حق، اخلاق سزاق اخلاق اعتقاد اولتيور. ناقص طرفنده كورولن بوترقى ايسه هر كون متزايد و اعتقادات باطله ايله خرافات اسرايسليه اولككندن ز ياده رايچدر. ايشته بو حالت منحوسه يوزنددر كه مدافعه حق يولنده ميدانه آتلمق ايسينلرك لايى قطع جسارتى قيرلقدده و بازار حق و حقيقتده خرافات عرض و طلبى رواج بولمقدده در.

اسلامده قاديئلر مسألهسى بو كون حق و حقيقت ناعنه محيطم زده اك ز ياده موضوع بحث اولمغه لايق مسائلدن ايكن بومسألهيه دائر هر كس بيلديكى حق، حق اسلامى يى سويله مك جرأتنى كوستره ميور. بناء عليه قاديئلر مسألهسى مشوش و قاديئلر مز - حقوق و وظائفى غير معين اوله رق - مذبذب بر حالده قالتيور. يوقايدن بورايه قدر سوزلرمى او قويا نلر ايچنده، هيچ شبهه ايتم، بعض كيمسه لر بولنه جقدر كه اونلر صوك جمله لرى او قور كن: «به آدم، اوطور اوطور دىغك يرده، نه وظيفهك، بويله مسأله لرى قاريشديروب دورمه!» ديه جكلر. بن بولنره جواباً ديرم كه: «بز آدم اولمق ايچون اجتماعى و فكري دهها جوق، بك بيوك انقلاباره محتاج جز. بو انقلابلر اولدقجه آدم اولاماز. بو انقلابلرك حصولى كندى كندينه برا قيلر سه جوق اوزون زمانلر ايستر. مدنيت حاضره، عطالت و بطالتله وقت كچيرمك ايسينلرى عالم بشريتدن استتقال ايتكمده در. بز بو استتقال اولنانلرك - عالم مدنيتله بك ز ياده تماسده بولنديغمز ايچون - اك ايلر و سنده بولنديغمزى كوره رك بر انقلاب سياسى وجوده كتيردك.

حالبوکه فکر آ حالا یرمزده صایورز . حتی بعضاً کری کری کیتک تمایلری
بیله کورولبور . اگر یاشامق ایستورساق ، محتاج اولدیغمز ترقیات فکره
واجتماعیه تکاملی زمانه برافیهلمده قولاً فعلاً اوتکاملک بولارخی آجهرق
سرعتله حصوله جالیشهلم . ایشته بن ملتک یاشامسنى ایستدیگمذن (نوطیفهم)
دیوب سکوت ایده میورم .

بنم جواب اوله رق سويلدیگم شو سوزلرمک اوقویانلرده حقمده نه قدر
سوء ظن تواید ایده جگنی بیلمز دکلم . انجق بن سويلدکرمی حق اعتقاد ایدرک
سويلدیگمه قانع اولدیغم ایچون ایدیه جک سوء ظنلره قطعاً اهمیت ویرم .

اللی بشنجی سال حیاتمده بولندیغم شو آنده جوجقلفمذنبی هیأت اجتماعیه
مزنک عادات وافکار یوزندن نه بیوک انقلابلره اوضرادینی کوز اوکنه کتیردکجه
حیرتده قالیورم . وبوکونکی هیأت اجتماعیه ایله اوتوز بش قرق سنه اولکی
هیأت اجتماعیه نك عادات وافکارجه بری برینه هیچ بکزر یری قالدینی
کورویورم .

اسکی عادتلرمزدن ، فکرلرمزدن هر هانکیسی دکیشمش ایسه بوتغیر
حصوله کلزدن اول او فکرک ، او عادتک تغیرینه قالدیشانلر ، حتی تغیری
لزومنی سويلینلر کفر ایله اتهام اولنوردی . بوکون اوعادتلر ، او فکرلر ترک
اولندی . یرلرینه وقیله کفر صورتنده تلقی اولتان یکی یکی عادتلر ، فکرلر
قائم اولدی . ایشته بوکون بوعادتلر ، بوفکرلر بک طبیعی وبلکه مستحسن
عد اولنیور ...

بزم جوجقلفمزدده جاتال ایله بک بیک ، باشی صاجلی اولق ، اوچکلی
مست ویاخود بوتین کیمک ، شمندوفر انشاسنه طرفدار اولق کفر صاییلردی .
حتی صاجلیلره اوروپالی دیرلردی . بوتینک قونجیلرنده کی لاسنیکلره لاسنیک
قالوچلر طوموز دریسندن معمول اولدینی ظن وادعایله هرکس بونلرک عدم
طهارتنه قائل واستعمال ایدنلرک دینده میلالتسز اولدقلرخی حکم ایتکه متایل
ایدی . بونلر بویله اولدینی حالده قادینلرمزنک کنجلی ده داخل اولق اوزره

هر مملکتده (عورت پازاری ، قاریلر پازاری) دنیلن یرلرده باشلرنده خفیف بر اورتو ایله یوزلری آجیق صایحیق ایتملری منکراتدن صایلمازدی .
صباح نمازی متعاقباً قورولوبده قبا قوشملقده طاغیلان بو بازار یرلرنده حتی معاشقهلر و ازدواج آلیش و یریشلری مواعدهلری بیلله اولوردی . بوکون اونلر قالدی . هم او بیلله قالدی که تکرار تأسیسنه چالیشمق کفر عد اولماسه بیلله افحش منکراتدن عد اولنه جغه شبهه یوقدر . لکن بوکون مالک اسلامیهده شمندوفر یامه نك دیناً فرض اولدیغده کیمسه نك شبهه سی قلمادی .

بزم چو جقلغمزده بیق کسمک سنت ، کسمک زندیقک عد اولوردی .
بوکون بیق کسمک آفرانغه ، کسمه مک آفرانغه یه اعتنا سزلق صایلیور ...
بزم چو جقلغمزده امیرکندن ، قاکلیجه دن ، حصارلردن صباحلین ایرکن قادین ارکک قاریشیق اوله رق برچوق یولجیلر بازار قایققرینه طولارلر و یوله حتی نکته پردازانه ظرافتلرله قونوشه قونوشه کوپری یه قدر کلیرلردی .
بو حاللر قادینلر ایچون برعیب وارککلر ایچون برکنه صایلمازدی . بوکون نه اولدی بیلیم ، قادینلردن بحث ایتمک عیب اولدی . اونلرک موقع اجتماعیسندن دم اورمق کفر عد اولنیور !

طقسان اوچ موسقوف سفرنده برغمهده بوکون اسمنی تخطر ایده مدیکم برقادین کوکلی بایراغی آجدی . عسکر طوپلادی . محاربه یه کیتدی . وهرکس بوتشینی آقیشلادی . بوکون شمدی یه قدر آچیلیمسی هرکون بکله نلکده اولان محاربهده هیچ اولمازسه یاره لیلر منک یاره لرینه مرهم سورمک ایچون میدان حربیه کیتمک طلیله هلال احمره عجبا براسلام قادینی مراجعت ایتمدی ، بیلیم ...
اگر مراجعت ایتمدیه بوکا بز عثمانلی مسلمانلاری مسلمانلق نامنه هونکور هونکور اغلایه لم . هم آغلاملی یز . زیرا اخلاق اسلامیه نك محیطمزده بودرجه انحطاطی جداً آغلانه جق حالدر .

دولت خلافت اسلامیه نك مقر خلافتنده غیرت و حمیت اسلامیه سوقیله بومملکتلری دار اسلام حالنده محافظه و حقوق امت محمدی مدافعه ایچون یوز بیکلرجه دین قارداشلرینک طوپلاندینی میدان جهاده آتیه جق ، امدادلرینه

قوشه جق برقادین چیقمازسه بوکا بتون عالم اسلام آغلاملیدر . بز باشلرمزی طاشدن طاشه وورملی بز .

طرابلس غریبه مجاهدین ایچنده دشمنه هجوم ایدن مجاهداتده بولندیقی اوروپا غزته لری آقیشلرله یازدیلر . بزده کندیلرینه آفرینلر اوقودق . وجودلریله افتخار ایتدک . اوحالده نصل اولیورده کندی قادینلرمنک بوقدر طویغوسز کورونمسنه راضی اوله بیلوروز ؟

بن قادینلرمنک بوقدر بی حس اولدقلرینه قائل دکلم . او بیچاره لر کندیلرینی بیحس کورنمک مجبوریتم ائم انکیزی ایچنده بولیورلرده صوصیورلر . چونکه ارککلرمنک قادین لفظی تلفظ ایتدیرمیه جک برحاله بولندقلرینی کوروبورلر . نیچون بز کندی محیطمیز خارچنده محاسندن اولمق اوزره تلقی ایتدیکمیز احوالک ایچمزمده ، کندی آرامزده وقوعی اقبیح قبایحدن بیلوروز ؟ بن بوراسنی کیندمه ایضاح ایدمه یورم . لساناً ، قلباً مسلمانلقک هر حکمنه هیمز راضی بز . فعلیاته کانجه « ای اما » دیهرک هیمز ال اوغوشدیرمغه باشلابوروز . یا ارککلرمنزده قادینلرمنک طویغوسز کورنمسنی ایجاب ایتدیرن حال عییا دینک مساعده سز لک: رنمی کلیور ، باقملم :

اعلام رواة حدیثدن انس دیورکه: « حضرت رسول الله افدمزک غزالرندمه ام سلیم ایله انصار قادینلرندن برطاقلری بولنوردی . بوقادینلر مجاهدلره صو ویرلر ، مجروحلرک یاره لرینی تیمار ایدرلردی . »

ام عطیه نک « بن رسول الله صلی الله علیه وسلمله غزا ایتدم . اونلرک اشبالرینی کوزه دیر ، یمکلرینی پیشیردم . یاره لیلرینه تیمار یاپار ، خسته لرینه خدمت ایدردم . » دیدیکی کتب حدیثده مذکوردر .

کتب فقهیه ده ذکر اولنان احکامه کوره جهاد مسلمانلر اوزرینه فرض اولوب بوفرضک ایفاسنه برطاقم آدملرک شتاب ایتمی پک جوق کیمسه لرک اوزرندن فرضی اسقاط ایدر . یعنی جهاد فرض کفایه در . جهاد فرض کفایه حالنده بولندقجه جوجقلره ، قادینلره ، کوزسزلره ، کوتوروملره واجب دکلدر . یعنی اوفرضک ایفاسنه قوشق قادینلره واجب دکلدر ، بورج اولماز .

قادینلره واجب دکلدر دیمک قادینلره جائز اولماز دیمک دکلدر . فرض کفایه اولان محاربه لرده قادینلر حربه کیتیمک مجبوریتنده دکلدرلر دیمکدر . یوقسه یوحکم قادینلردن حربه کیتیمک اختیارینی واعتقادجه قادینلرک حربه کیتیمسندگی استجابی هیچ بروجهله سلب ایده مز .

علامه ابن خلدون ، قادینلرک محاربه ده بولمسنی اسباب ثبات ومظفریتدن عدایدرده قادینلر بولمازسه وقت شدائدده عسکره فتور واهمال عارض اوله جغنی وبونلرک انهمزام تولید ایده جگنی سویلر . نسوانک بولمسنندن عسکرک قلینده دین ووطن غیرتندن بشقه برده عرض قایغوسی بولنه جغنی و مجاهدک دین ایله وطنک محافظه سی غیرتسندگی ثباتی - کندیسنه فتور عارض اولمسیله - او طوتولدیغی چارپشمه دن قورتلدقدن صکره بریشقه چارپشمه ذهنتده تعلیق ایتسه بیله کوزینک اوکنده پامال ایدیه جک عرضی دوشوندکجه اولومه توطین نفس ایده جگنی واولمک ایچون محاربه ایدن عسکرایچون انهمزام بعیدالاحتمال اولدیغنی علامه مشارالیه ایضاح مسأله یولنده مقدمه مشهوره سنده ذکر و بیان ایتشدر . یوقاروده جهاد حقنده کتب فقهیه نک بیان ایتدیکی احکام ، جهادک فرض کفایه اولدیغنه کوره ایدی . جهادک برده فرض عین اولدیغنی زمان واردر . اوده دشمنک هجومی زمانیدر . اوزمان جهاد هرکسه فرض اولور . جهاد فرض عین اولدیغنی زمانده برقادین محاربه یه کیتیمک ایچون شرعاً قوجه سندن اذن آلمغه بیله محتاج دکلدر . یعنی قوجه سنک اذن اولمادیغنی حالده بیله قادینینه حربه کیده جکدر . بومسأله کتب فقهیه نک کافه سنده مصرحدر . شمدی بونلری بیلدکدن صکره برکره حرب حاضری تدقیق ایدلم . بونده جهاد فرض عینمیدر ، یوقسه فرض کفایه میدر ، دوشونه لم .

اعتقادجه حرب حاضر حتی تمامیه اعلان اولمادن هرکسه جهادک فرض عین اولدیغنی حربلردندر . چونکه بو حرب عثمانیلرک اوروپاده ایده جکلری صوک حرب یاخود ایلک حربدر . صوک حربدر ، چونکه معاذالله حرب حاضرده مغلوبیت عثمانیلری اوروپادن چیقاره جقدر . ایلک حربدر ، چونکه عنایت الهیه ایله حرب حاضرده موفقیت عثمانیلرک اوروپاده ثابت قدم اولمغه

حقیرینی اثبات ایدہ جک و عثمانیلرہ استقلاللرینی قازاندرہ جقدر . یونی بویله
دوشوندکدن صکرہ محاربہ نک فرض عین اولدیغنه شہہ قالیمی ؟
ای مسلمانلر ! « جاہدوا فی سبیل اللہ باموالکم و انفسکم ، خطاب الہیتہ
قادین اراکک ہمیز مخاطبہ : ہایدی ! اجییوا داعی اللہ !

محمد عبید اللہ

تاریخی موضعزده ..

« وقایعک تفرعاتہ جوق قاپیلما یوب ، ہیثات عمومیه سی احاطہ لی بر نظرلہ قاورانغایہ
جالیشلسہ ، تاریخده غیر منقطع ، عظیم جریانلر کورمک قابل اولور . مثلاً عالم اسلام ایله
عالم نصرانیئتک مصارعہ سی ، آزمان پیغمبریدن بوکونہ قدر ، بلا فاصلہ ، دوام ایدیور .
موحدین باشلیجه ایکی قولدن خرستیان دنیاسنه هجوم ایتمشلدی . جنوب قوی مصردن
بلاد بربریہ دن ، مغربدن یورویہ رک جبل الطارق کجوب ، قاتولوق اوروپایی ، اسپانیا
و فرانسه یی یکمشیدی ؛ شمال قوی ایسہ ، سوریه و آناتولیدن ایبریہ رک ، بوغازلری کجوب ،
اورتودوقس اوروپا ناک مرکزی اولان یرانسی ضبط ایتمش و بر آزدیکلندکدن صوکرہ ،
طونہ مجراسی بویونجه حرکت مظفرانہ سندہ دوام ایدہ رک ، غربی روما قیصرلکک
وارثی مقدس روما جرمن ایمپراطورلغک یا تخرندن بری تہدید ایلمشدی . لکن بو
ایکی تعرض قوی ، نہایت پواتیہ و یانہ دہ یکیلہ رک رجعتہ مجبور اولدیلر . عالم نصرانیت ،
رجعت ایدن مسلمانلغک بشنی براقیہ رق ، تعقیبہ قوبولدی . بورجعت و تعقیبی حال بوکون
بیله کوریورز : مغرب مسلمانلرینک فرانسز و اسپانیول قوہ متفقہ سنہ قارش و وطنلرینی
مدافعہ جالیشملری غرب قولک ، عثمانیلرک آوروپادہ کی صوکرہ موضعلرینہ ، یعنی
ماکدونیا و کریدہ دیش و طبرناقلریلہ یا پیشملری ایسہ شرق قولک دمدار محاربہ لرندن
باشقہ برشی دکلدرد .

« عالم اسلام عالم نصرانیت آردہ سندہ اون اوچ عصردر ، دوام ایدن بو نزاع
عظیم تاریخی یی هرکس بیلیر . طبق اولنک کی عصرلردنبری سورن عظیم بر غوغا
دہا وارکہ اودہ ایکی بویوک عرقک ، تورک و اسلاولرک تاریخی مصادمہ لریدر .
« تورکر آلتون طاغدن چیقوب اورطہ آسیا یا یلاسندن غربی آسیا اوو سنہ آقیدیلر
اوکلرینہ چیقان برحائل ، قوزغون دکزی حندقیلہ آرقہ سندہ کو کہ قدر بوکولن قاف
طاغی سدی ، بو آفتنی یی ایکی یہ آیردی : صاغ قول حزرک ، قاقازک شمالندن کجوب
شرق اوروپا اوو سنہ قاپلادی ؛ - صول قول خراسان و آذربایجاندن مرور ایله
ممالک رومی استیلا ایله دی .